

İşsel Canavar: Frankenstein (2025)'te Yaratma, Baba Figürü ve Suçluluk Üzerine Freudcu Bir Okuma

Ramazan GÜNDOĞAN | ORCID: [0000-0003-4433-9287](https://orcid.org/0000-0003-4433-9287) | E-Posta: ramazan.gundogan@yobu.edu.tr

Yozgat Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Yozgat, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/04qvdf239>

Gufran DÜNDAR | ORCID: [0000-0003-0986-4473](https://orcid.org/0000-0003-0986-4473) | E-Posta: dundargufran@gmail.com

Bağımsız Araştırmacı, Malatya, Türkiye

Öz

Bu çalışma, Guillermo del Toro'nun yönetmenliğini yaptığı Frankenstein (2025) uyarlamasını Sigmund Freud'un psikanalitik kuramı çerçevesinde inceleyerek anlatının yalnızca gotik korku ve bilimsel ilerleme eleştirisiyle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda modern öznenin içsel bölünmesini, bastırma süreçlerini ve suçluluk temelli çatışmalarını görünür kılan bir psikanalitik trajedi olarak da yapılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, Victor Frankenstein ile isimsiz Yaratık arasındaki ilişkinin iki bağımsız karakterin karşıtlığından ziyade, tek bir ruhsal bütünün parçalanıp ve çatışan yönleri olarak okunabileceği varsayımı üzerine dayanmaktadır. Bu doğrultuda Freud'un yapısal kişilik modeli, dürtü kuramı ve "uygarlığın huzursuzluğu" yaklaşımı, anlatının temelini oluşturmakta kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden Hermenötik yaklaşım ile tasarlanmış olan çalışmada, filmin anlatı yapısı ve sinemasal dil aracılığıyla üretmiş olduğu anlam katmanları yorumlanmıştır. Bulgular, Victor'un "yaratma" eyleminin haz ilkesinin tiranlığı altında gerçekleşen narsistik bir arzu ile Oidipal bir suç olarak temsil edildiğini; Yaratık'ın ise bastırılmış olanın geri dönüşü ve tekinsizlik bağlamında Victor'un reddettiği ilkel ve saldırgan dürtülerin somutlaşması olarak işlediğini göstermektedir. Yaratık'ın tanınma ve kabul arzusunun sistematik dışlanma nedeniyle yıkıcı bir öfkeye dönüşmesi, Eros'un engellenip Thanatos'un baskınlaşmasıyla açıklanmış; iki figürün karşılıklı takibi ve öz yıkımı, suçluluğun içselleştirilmiş saldırganlık olarak benliği tükettiği bir kapanışa bağlanmıştır. Sonuç olarak çalışma, Frankenstein'ı yaratma, sorumluluk, bastırma ve suçluluk ekseninde modern bilincin kırılmasını temsil eden disiplinlerarası bir okuma önerisiyle yeniden konumlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Frankenstein (2025), Freud, İd-Ego-Süperego, Psikanaliz, Oidipal Çatışma.

Atıf Bilgisi

Gündoğan, R. ve Dündar, G. (2026). İşsel Canavar: Frankenstein (2025)'te Yaratma, Baba Figürü ve Suçluluk Üzerine Freudcu Bir Okuma. Türkiye Medya Akademisi Dergisi, Sayı: 11 (Şubat

2026), 166-185. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818406>

Geliş Tarihi	15.01.2026
Kabul Tarihi	27.12.2026
Yayın Tarihi	28.02.2026
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Yazar Katkıları	Ramazan Gündoğan (%50) Gufran Dünder (%50)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	admin@turkiyemediyakaademisi.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

The Inner Monster: A Freudian Reading of Creation, the Father Figure, and Guilt in Frankenstein (2025)

Ramazan GÜNDOĞAN | ORCID: 0000-0003-4433-9287 | Email: ramazan.gundogan@yobu.edu.tr

Yozgat Bozok University, Faculty of Communication, Department of Radio, Television and Cinema,
Yozgat, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/04qvdf239>

Gufran DÜNDAR | ORCID: 0000-0003-0986-4473 | Email: dundargufran@gmail.com

Independent Researcher, Malatya, Türkiye

Abstract

This study examines Guillermo del Toro's Frankenstein (2025) movie adaptation within the framework of Sigmund Freud's psychoanalytic approach, aiming to demonstrate that narrative is not limited to gothic horror or a critique of scientific progress, but also constructed as a psychoanalytic tragedy that renders visible the modern subject's internal fragmentation, processes of repression, and guilt based conflicts. The study is grounded in the assumption the relationship between Victor Frankenstein and the nameless Creature can be interpreted not as a confrontation between two independent characters, but rather as the fragmented and conflicting dimensions of a single psychic whole. Accordingly, Freud's structural approach of the psyche, drive theory, and the concept of the "discontents of civilization" are employed as a primary theoretical framework for the analysis. Designed as a qualitative study using a hermeneutic approach, the research interprets the layers of meaning produced through the film's narrative structure and cinematic language. The findings show that Victor's act of "creation" is represented as a narcissistic desire enacted under the tyranny of the pleasure principle and as an Oedipal crime, while the Creature functions as the embodiment of Victor's repressed primitive and aggressive drives, particularly in relation to return of the repressed and the concept of uncanny. The creature's desire for recognition and acceptance, transforms into destructive rage as a result of systematic exclusion, is explained through the inhibition of Eros and the dominance of Thanatos. The mutual pursuit and eventual self-destruction of the two figures are interpreted as a closure in guilt consumes the self as internalized aggression. Consequently, this study repositions Frankenstein through an interdisciplinary reading frames the narrative as a representation of the fragmentation of the

modern consciousness along the axes of creation, responsibility, repression and guilt.

Keywords

Frankenstein (2025), Freud, Id-Ego-Superego, Psychoanalysis, Oedipal Conflict.

Citation

Gündoğan, R. ve Dündar, G. (2026). İçsel Canavar: Frankenstein (2025)'te Yaratma, Baba Figürü ve Suçluluk Üzerine Freudcu Bir Okuma. Journal of Türkiye Media Academy, Issue: 11 (February 2026), 166-185. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818406>

Date of Submission	15.01.2026
Date of Acceptance	27.12.2026
Date of Publication	28.02.2026
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Author Contribution	Ramazan Gündoğan (%50) Gufran Dündar (%50)
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	admin@turkiyemedyakaademisi.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

Giriş

Mary Shelley'nin 1818'de yayımlanan Frankenstein veya Modern Prometheus adlı eseri, edebi kanondaki yerini ve kültürel hayal gücündeki kalıcılığını iki yüzyılı aşkın süredir korumaktadır. Yüzeyde, bilimsel hırsın trajik sonuçlarını ve gotik korkunun sınırlarını zorlayan bir anlatı olarak görünen eser, daha derin katmanlarında insan psikolojisinin en temel çatışmalarına dair zengin bir malzeme sunmaktadır. Yaratıcı ile yaratılan arasındaki sancılı ilişki, terk edilme, kimlik arayışı, suçluluk ve öfke gibi temalar, Frankenstein'ı psikanalitik bir inceleme için son derece verimli bir zemin haline getirmektedir.

Psikanalitik kuram, yirminci yüzyılın başlarından itibaren edebi metinleri yorumlama biçimimizde devrimci bir dönüşüme yol açmıştır. Sigmund Freud'un insan ruhunun derinliklerine, bilinçdışı motivasyonlara ve içsel çatışmalara dair sunduğu analitik araçlar, edebiyat eleştirisine karakterlerin gizli arzularını, anlatı yapılarının altındaki sembolik gerilimleri ve metinlerin kültürel semptomlarını deşifre etme imkânı tanımıştır. Edebi eserler, psikanalitik mercekle altında, bireysel nevrozların ve daha geniş anlamda, uygarlığın temel çatışmalarının sahnelendiği zengin birer vaka çalışmasına dönüşmüştür. Bu bağlamda, psikanaliz, metinlerin yüzey yapısının ötesine geçerek, bastırılmış olanın geri dönüşünü, içgüdüsel çatışmaların trajik sonuçlarını ve "vicdan" adını verdiğimiz içsel merci gibi ruhsal aygıtın savunma mekanizmalarını aydınlatan vazgeçilmez bir yorumlama aracı haline gelmiştir (Freud, 2011, s. 75). Freud'un serbest çağrışım tekniğine dayandığı psikanalitik kuram, insan psişesinin görünür olmayan katmanlarını anlamayı hedeflerken; sinema ile psikanaliz arasındaki etkileşim, düşsel olan ile gerçeklik arasındaki sınırların yorumlanabilmesine imkân sağlamaktadır. Freud'un bu kavramsal yaklaşımları, anlatının çözümlenmesinde kuramsal bir zemin oluşturma potansiyeline sahiptir.

Çalışmanın amacı, Frankenstein anlatısının, Sigmund Freud tarafından tanımlanan temel insani çatışmaların (İd'in ilkel arzuları, Ego'nun gerçeklikle mücadelesi ve Süperego'nun ahlaki baskısı arasındaki gerilim) güçlü bir alegorisi olduğudur. Bu çerçevede, Victor Frankenstein ve onun isimsiz Yaratık'ı, tek bir psikolojik bütünün bölünmüş ve birbiriyle savaşıyan iki parçası olarak ele alınacaktır. Victor'un yaratma eylemi Oidipal bir suç olarak, Yaratık ise bu suçun bastırılmış sonucu olarak ele alınacak; aralarındaki ilişki ise trajik bir baba-oğul çatışması olarak deşifre edilecektir. Victor'un Yaratık'tan kaçışı, aslında kendi bastırılmış ve karanlık yönlerinden, yani bilinçdışından kaçışıdır. Ortaya konulan bu tezi sistematik olarak ele almak amacıyla, ilk olarak analizin teorik zeminini oluşturan temel Freudyen kavramlar sunulacak, ardından bu teorik çerçeve Frankenstein anlatısına uygulanarak Victor ve Yaratık'ın psikolojik portreleri derinlemesine incelenecek ve son olarak elde edilen bulgular Hermenötik yöntem kullanılarak açıklanacaktır.

Bu çalışma ayrıca sinema ile psikanaliz arasındaki etkileşimi Freudcu bir perspektiften yeniden düşünerek, görsel anlatıların bilinçdışı süreçleri ve varoluşsal çatışmaları nasıl taşıyabildiğini ortaya koymayı da hedeflemektedir. Frankenstein anlatısı bu bağlamda, modern öznenin yaratılma, tanınma ve kabul edilme arzusunu hem psikanalitik bir trajedi hem de modern bilincin kırılmasını temsil eden bir yapı olarak görünür kılar. Film, "İnsan neden var olur?", "Yaratılan ile gerçek olan arasındaki sınır nerededir?", "Suçluluk ve acıdan arınma mümkün müdür?" gibi soruları, Freud'un bastırma, tekinsizlik ve baba figürü kavramlarıyla kesişen bir estetik düzlemde yeniden formüle eder. Bu yönüyle Frankenstein, teknolojik ve bilimsel ilerlemenin gölgesinde şekillenen çağdaş insanın bilinçdışı korkularını ve varoluşsal açmazlarını sinemasal bir temsil alanına dönüştürür.

1. Freud'un Yapısal Modeli ve Dürtüsel Karşıtlıklar

Sigmund Freud'un geliştirdiği temel kavramların teorik çerçevesini çizme çabası, metnin derinlemesine ve tutarlı bir şekilde yorumlanması için zorunlu bir ön koşuldur. Bu kavramlar, karakterlerin motivasyonlarını, içsel çatışmalarını, aralarındaki çatışmanın doğasını ve anlatının genel trajik yapısını psikanalitik bir perspektiften aydınlatmak için birer anahtar rolü görebilir.

Freud, zihinsel yapıyı açıklamak için geliştirdiği yapısal kişilik modelini ele de almaktadır. Yaşamının ileri dönemlerinde zihinsel süreci; dürtülerin merkezi olan İd (Altbenlik/Es), gerçeklik ilkesiyle hareket eden Ego (Benlik) ve ahlaki normları temsil eden Süperego (Üstbenlik) olarak üç bölgeye ayırmıştır (1999, s. 345). Bu üçlü yapı, bireyin içgüdüsel ihtiyaçları ile dış dünyanın gerçekliği ve toplumsal beklentileri arasındaki dinamik dengeyi ve bu dengenin bozulmasıyla ortaya çıkan nevrotik çatışmaları açıklamaktadır (1994, s. 30).

Freud, İd'i ruhsal yapının en ilkel ve temel parçası olarak açıklar. İd doğuştan gelen içgüdüsel dürtülerin (cinsellik ve saldırganlık) kaynağıdır ve tamamen haz ilkesiyle çalışmaktadır (2019, s. 34). Freud için İd'deki tüm süreçler bilinçsizdir ve mantık yasalarına, zaman kavramına veya çelişmezlik ilkesine tabi değildir. İd, arzularının anında ve koşulsuz olarak tatmin edilmesini ister; gerçekliği, mantığı veya ahlaki tanımaz olarak değerlendirilir (Burger, 2006, s. 78).

Ego kavramını ise gerçeklik ilkesine göre hareket ettiğini ifade eder. İd'in kör arzularını dizginleyerek, haz ilkesinin yerine dış dünyanın koşullarını dikkate alan gerçeklik ilkesini burada ortaya çıkarmaktadır (Freud, 1977, s. 22). Böylelikle Ego, İd'in ilkel talepleri ile dış dünyanın gerçekleri ve Süperego'nun ahlaki kısıtlamaları arasında bir arabulucu rolü üstlenir. Ego, İd'in dürtülerini kabul edilebilir ve güvenli yollarla tatmin etmeye veya ertelemeye çalışır. Bu nedenle Ego, tüm çatışma ve savunmaların yaşandığı sahne olarak belirtilir (Geçtan 2000, s. 45).

Süperego kavramı ise bireyin çocukluk döneminde ebeveynlerinden ve toplumdan içselleştirdiği ahlaki kuralları, yasakları ve idealleri temsil eder. Bir tür içsel yargıç veya vicdan işlevi görmektedir (Freud, 1999, s. 346). Süperego, İd'in arzu ve saldırganlık dürtülerini yargılar, bastırır ve bu dürtüler açığa çıktığında bireyde suçluluk duygusuna neden olur (Horney 1994, s. 156).

Freud'un geç dönem eserlerinde geliştirdiği Eros ve Thanatos kavramları, insan davranışlarını ve uygarlığın gelişimini yönlendiren iki temel zıt kutuplu içgüdüğü temsil etmektedir (Freud, 2011, s. 78-79). Bu ikili içgüdü kuramı, Freud'un zihinsel aygıtın işleyişine dair ulaştığı en son ve en geniş kapsamlı varsayımlardan biridir. Yaşamın kendisi, bu iki güç arasındaki mücadeleden oluşmaktadır.

Eros, ismini Yunan aşk tanrısından alır ve canlı maddeyi bir arada tutmaya, korumaya ve giderek daha büyük birimler (aileler, boylar, uluslar ve insanlık) halinde birleştirmeye çalışan yaşam içgüdüsunü simgelemektedir. Eros'un enerjisine libido adı verilir ve bu güç sadece cinsel birleşme dürtüsünü değil, aynı zamanda dostluk, insan sevgisi ve öz-koruma gibi tüm birleştirici eğilimleri de içermektedir. Eros, bireyi hayata bağlayan, türün sürekliliğini sağlayan ve uygarlığın temelini oluşturan yapıcı kuvvet olarak da açıklanır (2011, s. 75-76). Başlangıçta sadece cinsel ve benlik içgüdüleri olarak ayrılan güçler, bu kuramda Eros çatısı altında birleşmiştir.

Thanatos ise Yunan ölüm tanrısının adıdır ve Freud tarafından canlıyı tekrar cansız/inorganik bir duruma geri döndürmeye çalışan ölüm içgüdüsu olarak

tanımlanmaktadır (1999, s. 155). Freud, “Tüm yaşamın hedefi ölümdür” diyerek, canlının doğasında başlangıçtaki inorganik sükunete geri dönme eğilimi bulunduğunu da ileri sürmüştür. Ölüm içgüdü, organizmanın kendi içinde sessizce çalışırken (öz-yıkım), dışarıya yöneltildiğinde saldırganlık ve yıkıcılık içgüdü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dışa yönelim, organizmanın kendisini yok etmesini önlemeye yönelik bir savunma mekanizması olarak da ifade edilmektedir (2019, s. 45). Freud’a göre, uygarlığın evriminin anlamı, bu iki semavi güç arasındaki ebedi savaşı, yani “Eros ve Ölüm, yaşam içgüdü ile yıkım içgüdü arasındaki” mücadeleyi göstermelidir (Freud, 2011, s. 72).

Freud’un yapısal modeli ile Eros ve Thanatos arasındaki karşıtlık, yalnızca bireysel ruhsal çatışmanın dinamiklerini değil, aynı zamanda uygarlığın kuruluş mantığını da açıklayan bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. İd’in haz talebi ile Süpereo’nun ahlaki baskısı arasında sıkışan Ego, birey düzeyinde bir denge kurmaya çalışırken; aynı gerilim toplumsal düzlemde uygarlığın sürdürülebilirliği adına dürtülerin sınırlandırılmasını zorunlu kılar. Bu sınırlandırma ise salt bir düzenleme değil, aynı zamanda bir feragat sürecidir. Tam da bu noktada, uygarlığın varlığı için bastırılan dürtülerin bireyde nasıl bir içsel gerilim ve suçluluk duygusu ürettiği sorusu belirleyici hale gelmektedir. Bu nedenle Freud’un uygarlık kuramı, yapısal modelde tanımlanan içsel çatışmanın toplumsal ölçekteki yansımalarını incelemeyi gerektirir.

1.1. Uygarlık, Feragat ve Suçluluk Duygusu

Freud için uygarlık, insanın kendini doğadan korumak ve insanlar arası ilişkileri düzenlemek için yarattığı kurumlar bütünüdür. Ancak bu kazanımların ağır bir bedeli vardır. Bu da bireylerin en temel içgüdüsel arzularından feragat etmesi olarak açıklanır. Toplumsal yaşamın devamı, bireylerin birbirlerine karşı olan doğal düşmanlıklarını ve yıkıcı eğilimlerini kontrol altında tutmalarına bağlıdır (Freud, 2011, s. 61-62). Bu durum, birey ile uygarlık arasında çözümsüz bir gerilim yaratır ve “uygarlığın huzursuzluğu” olarak adlandırılır.

Uygarlığın, bireyin tehlikeli saldırganlık arzusunu kontrol altına almak için kullandığı en önemli mekanizma, bu saldırganlığı bireyin kendisine karşı yönlendirmesidir. Dışa boşaltılamayan saldırganlık, içe atılır, içselleştirilir yani bireyin kendi benine yöneltilir. Bu içselleştirilmiş saldırganlık, Süpereo’nun ben’e karşı acımasızlığının kaynağını oluşturur ve suçluluk duygusu olarak deneyimlenen gerilime neden olur (Freud, 2011, s. 75). Freud’a göre bu mekanizmanın kökeni, oğulların hem sevip hem de nefret ettikleri “ilkel baba”yı öldürmeleri ve sonrasında duydukları pişmanlıkla babanın yasağını içselleştirmeleri mitine dayanır. Bu nedenle suçluluk duygusu, uygarlığın kaçınılmaz bir yan ürünüdür ve uygarlık ilerledikçe bu duygunun yükü de artacaktır (2011, s. 88).

Uygarlığın sürdürülebilirliği adına bireyden talep edilen feragat, yalnızca toplumsal bir düzenleme değil, aynı zamanda ruhsal aygıt içinde işleyen bir bastırma sürecidir. Salırganlığın dış dünyaya yönelmesinin engellenmesi ve Süpereo aracılığıyla içselleştirilmesi, bireyin iç dünyasında sürekli bir gerilim üretmektedir. Bu nedenle uygarlığın huzursuzluğu, yalnızca kültürel bir problem değil; bastırılmış dürtülerin ruhsal ekonomi içinde yarattığı dinamik bir kriz olarak da açıklanabilir. Böylelikle, bastırmanın hangi mekanizmalarla işlediği, bu gerilimin nasıl endişeye dönüştüğü ve çözümlenemediği durumlarda hangi semptomatik biçimlerde dışavurduğu sorusu belirleyici hale gelmektedir. Dolayısıyla bir sonraki başlık, uygarlığın talep ettiği feragatin bireysel psişedeki sonuçlarını açıklamak açısından kuramsal bir zorunluluk ve bağlayıcılık taşımaktadır.

1.2. Bastırma, Endişe ve Semptom

Psikanalitik kurama göre bastırma, bir içgüdüyü temsil eden düşünümün bilinçli hale gelmesini engelleme ve onu bilinçten uzak tutma sürecidir (Freud, 2016, s. 21). Bu süreçte, bilinç sistemi ile bilinçsiz-olan sistem arasındaki sınırdaki bir sansür mekanizması işlemektedir. Ancak bir ruhsal etkinlik bu sansür tarafından geri çevrilirse bastırılmış olarak kalır ve bilinçsiz-olan dizgesinin bir parçası olarak kalmaya zorlanır. Bastırma, egonun uyuşulmaz bulduğu itkileri bilinçten dışlayarak kendisini korumaya çalıştığı birincil savunma mekanizması olarak açıklanır (1977, s. 91).

Endişe veya kaygı ise, egonun bir tehlike durumuna karşı verdiği duygusal bir tepkidir. Freud'a göre bu duygunun ilk örneği, insanın yaşadığı ilk büyük çaresizlik durumu olan doğum olayıdır (Freud, 1977, s. 16-17). Ego, içgüdüsel bir itkinin tatmin edilmesinin bir tehlikeye yol açacağını fark ettiğinde, bir "endişe sinyali" üretir. Bu sinyal, haz-hazsızlık mekanizmasını harekete geçirerek tehlikeli görülen düşüncenin bastırılmasını sağlar; yani endişe, aslında bastırma eylemini başlatan uyarıcı bir güç olarak belirtilir (Tögel 2013, s. 27-28).

Semptom (belirti) ise, bastırma süreci nedeniyle doğrudan doyurulamayan bilinçdışı bir isteğin, kılık değiştirmiş bir şekilde bulunduğu ikame doyumudur (1993, s. 35). Semptomlar, bastırılan bilinçdışı istek ile onu baskılayan ego ve süperegö güçleri arasındaki bir çatışmanın uzlaşma ürünü olarak ortaya çıkar (Laplanche, Pontalis 1973, s. 286-287). Semptom oluşumunun temel işlevi, egoyu endişe yaratan tehlike durumundan korumak ve daha büyük bir endişenin patlak vermesini engellemek için ruhsal uyarılmayı bir yapı üzerinde bağlamaktır (1977, s. 37). Özetle; ego bir tehlikeyi sezip endişe sinyali verir, bu sinyal tehlikeli itkiyi bastırarak bilinçdışına iter ve bastırılan bu enerji kendisine dolambaçlı bir deşarj yolu bularak bir semptom oluşturur.

Yukarıda ayrıntılı biçimde ele alınan Freudcu kuramsal çerçeve, Frankenstein anlatısının yüzeyde görünen olay örgüsünün ötesine geçerek, metnin altında işleyen ruhsal çatışmaları anlamlandırmak için işlevsel bir analitik zemin sunmaktadır. İd, Ego ve Süperegö arasındaki yapısal gerilim; Eros ve Thanatos'un karşıt yönelimleri; bastırma, endişe ve suçluluk gibi süreçler, yalnızca bireysel psikopatolojiyi açıklayan soyut kavramlar olarak değil, aynı zamanda kültürel ve anlatısal yapıların çözümlenmesinde kullanılabilecek dinamik araçlar olarak da değerlendirilebilir. Bu bağlamda psikanalitik kuram, Frankenstein anlatısını, insan psişesinin içsel bölünmelerinin ve uygarlıkla uzlaşmaz çatışmasının sahnelendiği simgesel bir alan olarak okumaya imkân tanır.

2. Metodoloji

2.1. Frankenstein (2025) Filminin Kısa Özeti

2025 yılında Netflix'te gösterime giren ve Guillermo del Toro'nun yönetmenliğini yaptığı Frankenstein uyarlamasında anlatı, Victor Frankenstein'in bilimsel hırsı ve yarattığı varlıkla kurduğu yıkıcı ilişki ekseninde yeniden inşa edilmektedir. Film, annesinin ölümünün ardından Victor'un "ölümü yenme" arzusuyla şekillenen yaratma tutkusunu merkeze almaktadır ve cansız maddeden hayat üretme girişimini anlatının kurucu eylemi olarak konumlandırmaktadır. Ancak bu yaratım, ilerlemenin ve bilginin zaferi olarak değil; terk ediş, korku ve suçlulukla açılan bir trajedinin başlangıcı olarak sunulur. Victor'un yarattığı varlığı reddetmesi, film boyunca sürececek olan yaratıcı-yaratılan çatışmasının temel kırılma noktasını oluşturmaktadır.

Film, paralel anlatı yapısı aracılığıyla Yaratık'ın dünyayı algılama, öğrenme ve kabul görme arzusunu Victor'un giderek derinleşmekte olan pişmanlığı ve kaçışıyla birlikte ele alır.

Toplumsal dışlanma ve reddedilen deneyimi, Yaratık'ın varoluşunu sevgi arayışından yıkıcı bir öfkeye dönüştürürken; Victor'un suçluluk duygusu onu sürekli bir kovalamaca ve kendini cezalandırma döngüsüne sürükler. Anlatının Kuzey Kutbu'nda sonlanan yüzleşmesi, fiziksel bir takipten ziyade, yaratma eylemiyle açılan etik ve psikolojik yarılmanın simgesel bir kapanışı olarak işlev görür. Bu yönüyle film, Frankenstein anlatısını yalnızca bir canavar hikayesi olarak değil; aynı zamanda baba olmanın getirdiği sorumluluk, suçluluk ve bastırılmış olanla yüzleşme temaları etrafında şekillenen modern bir trajedi olarak da ele almaktadır.

2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Frankenstein anlatısını Sigmund Freud'un psikanalitik kuramı perspektifinden inceleyerek, eserin yalnızca bir gotik korku anlatısı olarak değil; aynı zamanda modern öznenin de içsel bölünmesini, bastırma süreçlerini ve suçluluk temelli çatışmalarını görünür kılan bir alegori olarak ele alındığını ortaya koymaktır. Çalışma, Victor Frankenstein ile isimsiz Yaratık arasındaki ilişkinin iki bağımsız karakterin çatışması olarak görmek yerine, tek bir ruhsal bütünlüğün bölünmüş ve birbirine karşı konumlanmış yönleri üzerinden de okunabileceği varsayımına dayanmaktadır. Bu bağlamda Freud'un yapısal kişilik modeli (id-ego-süperego), dürtü kuramı (Eros-Thanatos) ve "uygarlığın huzursuzluğu" yaklaşımı, anlatının olay örgüsü altında işleyen bilinçdışı dinamiklerin anlamlandırılmasında temel kuramsal zemin olarak belirlenmiştir.

Bu yönüyle çalışma, psikanalitik film/edebiyat eleştirisi literatürüne katkı sumayı, Frankenstein anlatısının yaratılma, tanınma, dışlanma ve yıkım temalarını Freudyen kavramlarla ilişkilendirerek disiplinlerarası bir yorum önerisi geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda çalışma, aşağıdaki araştırma sorularını yanıtlamayı hedeflemektedir:

1. Victor Frankenstein'in "yaratma" eylemi, Freud'un id-ego-süperego çatışması ve suçluluk dinamiği bakımından nasıl yorumlanabilir?
2. Yaratık figürü, "bastırılmış olanın geri dönüşü" ve tekinsizlik bağlamında Victor'un hangi bilinçdışı içeriklerini temsil etmektedir?
3. Anlatıda Eros ve Thanatos karşıtlığı, karakterlerin eylemlerini ve trajik sonu nasıl biçimlendirmektedir?
4. Baba-oğul çatışması olarak kurulan yaratıcı-yaratılan ilişkisi, Freud'un uygarlık, feragat ve suçluluk tartışmalarıyla ne şekilde kesişmektedir?

2.3. Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel bir çalışma olarak tasarlanmış olup, Frankenstein uyarlamasının Freudyen psikanalitik kuram çerçevesinde çözümlenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada, filmin anlatı yapısı ve sinemasal dil aracılığıyla ürettiği anlamların yorumlanmasına odaklanan hermenötik yaklaşım benimsenmiştir. Araştırma, Victor Frankenstein ile yarattığı varlık arasındaki ilişkinin bilinçdışı dinamiklerini, bastırma süreçlerini ve suçluluk temelli çatışmalarını, psikanalitik kavramlar üzerinden anlamlandırmayı amaçlamaktadır.

Hermenötik yaklaşım, metinlerin ve anlatıların anlam üretim süreçlerini çözümlemeye yönelik bir yöntem olarak, edebi ve sinemasal analizlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Günümüzde bu yaklaşım, sözlü anlatıların yanı sıra görsel ve göstergebilimsel okumaları da kapsayan geniş bir analitik çerçeve sunmaktadır (Gündoğan, 2025, s. 151). Sinemanın

simgesel ve metaforik dili, bilinçdışı süreçlerin temsiline olanak tanıdığı için, hermenötik yöntem psikanalitik film çözümlemeleri açısından işlevsel bir zemin oluşturmaktadır (Eco, 2012, s.41.).

Bu bağlamda çalışma, Frankenstein filmindeki yaratma eylemini, yaratıcı-yaratılan ilişkisini ve anlatının merkezindeki suçluluk, bastırma ve öz yıkım temalarını, Freud'un yapısal kişilik modeli ve dürtü kuramı doğrultusunda yorumlamaktadır. Hermenötik çözümleme sayesinde film, yalnızca olay örgüsü düzeyinde değil; aynı zamanda simgesel, kültürel ve psikodinamik anlam katmanları içinde ele alınmakta ve modern öznenin içsel bölünmesini temsil eden trajik yapısı bütünlüklü biçimde analiz edilmektedir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, kuramsal ve yöntemsel olarak çeşitli sınırlılıklar içermektedir. İlk olarak çalışma, yalnızca 2025 yılında Netflix'te gösterime giren Frankenstein filmi ile sınırlandırılmıştır. Bu sebeple elde edilen bulgular, Frankenstein anlatısının diğer sinema uyarlamalarına ya da özgün edebi metnine genellenemez. Ayrıca çalışma, yalnızca filmin anlatı ve görsel yapısına odaklanan bir çözümleme sunmakta; izleyici alımlamaları, eleştirel söylemler ve medya temsilleri inceleme dışında bırakılmaktadır. Bu durum, filmin toplumsal ya da kamusal etkilerinden ziyade, psikanalitik temsil stratejilerine yoğunlaşan bir analizle sınırlı kalmasına neden olmaktadır.

İkinci olarak, analizde kullanılan temel veri kaynağı, filmin kendisi ve anlatı yapısıdır. Filmle ilgili eleştirel değerlendirmeler, endüstriyel veriler ya da platform politikaları araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Ayrıca Frankenstein filminin yönetmeninin diğer yapıtlarıyla karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirilmemiştir; bu durum, yönetmenin sinemasal yaklaşımının sürekliliği ya da dönüşümü hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını sınırlandırmaktadır. Son olarak çalışma, Freud'un klasik kuramı temelinde yürütülmüş; çağdaş psikanalitik yaklaşımlar ya da alternatif kuramsal çerçeveler değerlendirme dışında bırakılmıştır. Bu sebeple elde edilen sonuçlar, belirlenen kuramsal ve anlatısal sınırlar çerçevesinde ele alınmalıdır.

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Victor Frankenstein: Parçalanmış Ego, Tanrı Kompleksi ve Oidipal Suç

Guillermo del Toro'nun yönetmenliğini yaptığı Frankenstein (2025) filmi, Victor Frankenstein'in yaratma hırsı, kaybettiği sevdikleri ve yarattığı varlıkla olan ölümcül takibi üzerine kuruludur. Film, dondurucu sulara seyreden bir geminin kaptanı tarafından kurtarılan Victor'un, peşindeki canavar hakkında yaptığı uyarıyla başlar. Victor'un hikayesi, cerrah olan babasının annesinin ölümünü engelleyememesi üzerine şekillenir. Bu kayıp, Victor'da babasının tıbbi bilgisini ve hırsını aşma, dolayısıyla ölümü fethetme arzusunu doğurur. Victor'un bilimsel çalışmaları, ölü beden parçalarından yeni bir vücut inşa etmesine ve ona elektrik yardımıyla hayat vermesine yol açar. Ancak yarattığı varlık, başlangıçta dünyayı anlamaya çalışan masum bir çocuk gibi görünse de Victor onu bir "canavarlık" ve hata olarak görerek zincire vurur.

Yaratık, topluma uyum sağlayamadığı ve sevilmediği için derin bir yalnızlık hisseder; Victor'dan kendisine benzer bir eş yaratmasını talep eder. Victor, "şeytanlardan oluşan bir ırkın" dünyaya yayılmasından korktuğu için bu talebi reddeder. Reddedilmenin öfkesiyle yaratık, Victor'un kardeşi William'ı ve nişanlısı Elizabeth'i öldürerek ondan intikam alır. Elizabeth ölmeden hemen önce Victor'a, tüm yıkımın kaynağının onun kendi deliliği olduğunu ima ederek "Canavar sensin" der. Anlatının sonunda Victor, yarattığı ormanlar ve dağlar boyunca, dünyanın sonundaki buzullara kadar kovalar. Son sahnede Victor büyük bir

pişmanlık içinde hayatını kaybederken, yaratık yaratıcısını (babasını) affeder ve ancak ölümden her ikisinin de gerçekten “insan” olabileceğini belirterek veda eder.

Victor'un cansız maddeye hayat verme tutkusu, onun İd'inin kontrolsüz bir dışavurumdur. Bu, ahlaki, toplumsal ve doğal sınırları tanımayan, tanrısal bir güç arayışıdır. Bu yaratım eylemi, aynı zamanda narsistik bir Oedipal fantezinin de ürünüdür: Victor, anneyi aradan çıkararak tek başına hayat yaratan “ilkel ata” olma arzusundadır. Haz ilkesiyle hareket eden İd, eylemin sonuçlarını umursamadan, anlık tatmin peşindedir. Yaratığı tamamladığı an, bir zafer değil, bir çöküş anıdır. Yaratığın “korkunç” görüntüsüyle yüzleşmesi, Ego'nun gerçeklik ilkesiyle acı bir şekilde çarpışmasıdır. Yaratığı şeyin dehşet verici gerçekliği, Oedipal fantezisini paramparça eder. Aynı anda, içselleştirilmiş ahlaki ve toplumsal kuralları temsil eden Süperego devreye girer. Victor, doğanın ve Tanrı'nın yasalarını çiğnediği için ezici bir suçluluk duygusu hisseder. Bu intrapsişik çatışmanın baskısına dayanamayan Victor'un Egosu, en ilkel savunma mekanizmasına başvurur: kaçış. Yaratığı terk etme eylemi, bu başarısız Oedipal fanteziden ve onun yarattığı dayanılmaz içsel gerilimden kaçma girişimidir.

Yaratık'ın varoluşa gözlerini açtığı an, psikanalitik açıdan bir “doğum” anıdır; ancak bu, sevgi ve kabulle karşılanan bir doğum değil, mutlak bir terk edilişin ve reddedilişin travmasıdır. Victor'un, yarattığı varlığın sarı gözleri açılır açılmaz duyduğu dehşet ve tiksintiyle laboratuvarından kaçışı, Yaratık'ın ruhsal aygıtına kazınan ilk ve en temel deneyimdir. Bu an, Freud'un Endişe adlı eserinde endişenin kökenine dair yaptığı tartışmalarda işaret ettiği “doğum olayı” travmasıyla çok net bir paralellik göstermektedir. Freud için endişenin prototipi, doğum anında yaşanan fizyolojik ve psikolojik altüst oluşturmaktır. Yaratık için ise bu travma, fizyolojik bir olaydan çok, yaratıcısının, yani “baba” figürünün sevgisini mutlak surette yitirme deneyimidir. Bu ilk terk edilme, onun tüm yaşamını şekillendirecek temel bir endişe (anxiety) ve sevgi yitimi korkusu yaratır. Bu, onun ruhsal gelişiminin en temel basamağının daha en başta zehirlenmesi demektir. Freud'un belirttiği gibi, bireyin ahlaki gelişiminin ilk aşamasında “kötü, karşılığı sevgi yitimi tehdidi olan şeydir; bu yitirme kaygısı nedeniyle kötülükten kaçınmak zorundadır” (2011, s. 81). Ancak Yaratık, daha herhangi bir “kötülük” yapma fırsatı bulamadan, varoluşunun kendisi sebebiyle en ağır cezaya, yani yaratıcısının sevgisinden ve kabulünden mahrum bırakılmaya çarptırılmıştır. Bu ilk ve onarılmaz yara, onun gelecekteki tüm ilişkilerini ve eylemlerini belirleyecek olan temel güvensizliğin ve reddedilme endişesinin tohumlarını eker. Onun varoluşu, en başından itibaren, sevgiye layık olmama ve terk edilme korkusu üzerine kurulmuştur.

Yaratık'ın bilincinin ilk anları, Freud'un tanımladığı, bebeğin henüz kendisini dış dünyadan ayırmadığı ilkel bir duruma, yani sınırsız, uçsuz bucaksız, adeta okyanusvari bir duygu haline benzetilebilir. Bu evrede benlik, her şeyi içerir ve dış dünya ile arasında keskin bir sınır yoktur; bu, benin çevresindeki dünyayla daha içten bir bağ kurduğu her şeyi içeren ilksel bir ben-duygusudur. Yaratık, ormanda tek başına geçirdiği ilk günlerde, duyular aracılığıyla dünyayı deneyimlerken (ışık, karanlık, sıcak, soğuk, açlık) henüz bir “ben” ve “öteki” ayırımına varmamıştır. Ancak bu ilkel bütünlük hissi, insanlarla karşılaştığı anda acımasızca parçalanır. Girdiği bir köyde insanların çığlıklarıyla kaçışması, ona taşlarla saldırması gibi acı verici deneyimler, onu kendisi ile dışarı arasında keskin ve ıstırap dolu bir sınır çizmeye zorlar. Bu süreç, Freud'un “haz ilkesi”nin, yani her türlü acıdan kaçınma ve hazza yönelme eğiliminin, dış dünyanın acımasız gerçekleri tarafından düzeltilmesiyle “gerçeklik ilkesi”nin kurulmasına tekabül eder. Yaratık için bu ayrışma, sevgi dolu bir kucaklamayla değil, şiddet ve reddedilmeyle gerçekleşir; bu nedenle onun benliği, dış dünyayı en başından itibaren “yabancı ve tehditkâr” bir yer olarak kodlar ve bu travmatik ayrışma, onun topluma duyduğu öfkenin ve yıkıcılığının psikolojik temelini oluşturur.

Victor Frankenstein'in bilime olan tutkusu, özellikle de yaşamın sırrını çözme ve cansız maddeye hayat verme hırısı, gerçekliğin sınırlarını tanımayan haz ilkesi programının patolojik bir tezahürü olarak okunabilir. Freud'a göre bu programın amacı mutluluğa ulaşmaktır, ancak bu program "bütün dünya ile çatışma içindedir ve uygulanması mümkün değildir, evrenin bütün oluşumları ona karşı çıkar" (Freud, 2011, s. 36). Victor'un laboratuvarındaki hummalı çalışmalarını, yeni bir türün yaratıcısı olma ve minnettar varlıklar tarafından kutsanma fantezilerini anlattığı monologları, tam da bu programın tiranlığının kanıtıdır. Onun yaratma eylemi, doğanın ve ölümün yasalarına meydan okuyarak mutlak güç ve bilgi idealine ulaşma arzusundan kaynaklanan narsisistik bir fantezidir. O, bu eylemiyle kendini adeta bir tanrı konumuna yükseltir. Victor'un bu arayışı, haz ilkesinin en saf haliyle, yani anlık ve mutlak tatmin arayışıyla hareket ederken, gerçeklik ilkesinin getireceği sonuçları, sorumlulukları ve ahlaki bedelleri tamamen göz ardı eder. Bu arayış, uygarlığın ve ahlakın tüm kısıtlamalarına, yani süperegonun sesine karşı id'in ilkel arzularından beslenen ve haz ilkesinin tiranlığı altında gerçekleştirilen bir isyandır. Victor'un bu nihai hazzı arayışı, onu ironik bir şekilde en mutlak keyifsizlik durumuna, yani kendi yaratımının dehşetiyle yüzleşmeye götürerek Freud'un tarif ettiği trajik çatışmayı kusursuzca sergilemektedir.

Victor'un Canavar'ı yarattıktan hemen sonra ondan tiksinerak kaçması ve tüm sorumluluklarından sıyrılması, psikanalitik açıdan "baba" figürünün ve bu rolün getirdiği tüm yükümlülüklerin mutlak reddi olarak yorumlanmalıdır. Bu eylem, yaratıcının kendi yaratımına karşı işlediği ilkel bir günahıdır. Victor, kendi "oğlunu" varoluşsal olarak reddederek onu sembolik anlamda ölüme terk eden bir baba konumundadır. Bu reddediş, Oidipal suçun bir başka biçimidir ve Victor'un ruhunda derin bir suçluluk duygusunun temelini atar. Anlatı boyunca peşini bırakmayan ve onu yavaş yavaş tüketen bu suçluluk, sadece yarattığı canavarın işlediği cinayetlerden değil, aynı zamanda kendi yaratımına karşı işlediği bu ilkel günahı, yani babalık görevini yerine getirmeyişinden kaynaklanır. Freud'a göre süperego, engellenen otoriteye karşı duyulan saldırganlığın içe alınmasıyla oluşmaktadır. Victor'un durumunda, babalık otoritesini kendisi reddetmiş ve bu boşluğu dolduracak bir ahlaki merci bırakmamıştır. Sonuç olarak, işlediği suçun büyüklüğü, kendi içindeki yargıcın, yani süperegonun, ona karşı yönelttiği saldırganlığın da büyüklüğünü belirler ve bu durum, onun kaçınılmaz çöküşünü hazırlar.

3.2. Yaratık: Bastırılmış İd'in Geri Dönüşü ve Uygarlığın Reddi

Yaratık, Victor Frankenstein'in reddettiği, bastırdığı ve yüzleşmekten kaçındığı ilkel, saldırgan ve karanlık dürtülerinin somutlaşmış bir temsilidir. Bu yönüyle Yaratık figürü, "bastırılmış olanın geri dönüşü" kavramının sinemasal düzlemdeki en güçlü örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Victor'un Yaratık ile ilk karşılaşmasında deneyimlediği ani ve mutlak tiksinti, dışsal bir ötekine yönelmiş bir tepki olmaktan ziyade, kendi psişik bütünlüğü içinde bastırdığı unsurlara yönelik bir öz-nefretin yansımasıdır.

Bununla birlikte Yaratık, anlatının başlangıcında saf bir yıkım ya da kötücül güç olarak konumlandırılmaz. Onun temel güdüsü, sevgi görme, tanınma ve kabul edilme arzusudur. Bu arzu, Freud'un yaşamı birleştirmeye, korumaya ve sürekliliğini sağlamaya yönelik Eros kavramıyla örtüşmektedir. Ancak Yaratık'ın fiziksel görünümü nedeniyle toplum tarafından sistematik biçimde dışlanması ve sürekli olarak reddedilmesi, bu yaşam içgüdüsünün doyum bulmasını imkânsız kılar. Uygarlık tarafından uygulanan bu acımasız dışlama, Yaratık'ın Eros yönelimini bastırırken, aynı zamanda karşıt içgüdü olan Thanatos'un serbest kalmasına zemin hazırlar. Bu bağlamda Yaratık'ın işlediği cinayetler, doğuştan gelen bir yıkıcılığın değil,

engellenmiş sevgi talebinin ve reddedilmiş yaşam içgüdüsünün saldırganlığa dönüşmesinin trajik bir sonucu olarak değerlendirilmelidir.

Yaratık'ın trajedisi, kendi kendine edindiği kültürel ve ahlaki referanslarla daha da derinleşmektedir. Plutarkhos ve Milton gibi metinlerle kurduğu ilişki aracılığıyla Yaratık, ideal bir insan ve ahlaki düzen tasavvuru geliştirerek, Freud'un deyimiyle içselleştirilmiş bir "kültürel süpereo" inşa eder. Bu idealleri benimsedikçe, kendi eylemlerini bu yüksek ahlaki ölçütler doğrultusunda değerlendirmeye başlar ve kaçınılmaz olarak yoğun bir suçluluk ve kendinden nefret duygusuyla karşı karşıya kalır. Böylece Yaratık, ahlaki açıdan geliştikçe, kendi "canavarlığının" daha fazla bilincine varır; bu farkındalık ise Freud'un belirttiği üzere, süperegounun acımasızlığıyla birleşerek suçluluk duygusunu daha da ağırlaştırır (Freud, 2011, s. 100).

3.3. Homo Homini Lupus: Yaratık'ın Toplumla Yüzleşmesi

Yaratık'ın toplumla ilk temasları, onun en saf ve en insani arzularının (sevgi, kabul görme, iletişim) şiddetle reddedildiği anlardır. Özellikle De Lacey ailesini gizlice izleyerek onlara karşı derin bir şefkat ve hayranlık geliştirmesi ve nihayetinde onlarla iletişim kurma girişiminin kör baba tarafından olumlu karşılanmasına rağmen, gören aile üyelerinin dehşetiyle ve şiddetiyle son bulması, trajedisinin dönüm noktasıdır. Bu sahne, Freud'un uygarlığın temelindeki ilkel düşmanlığı açıklamak için kullandığı "Homo homini lupus" (İnsan insanın kurdudur) tezinin bir örneğidir. Freud bu tezi daha da açarak şöyle der: "*insanın gözünde komşusu yalnızca olası bir yardımcı ve cinsel nesne değil, aynı zamanda saldırganlığını onun üzerinde tatmin edebileceği... aşağılayabileceği, acı verebileceği, işkence edebileceği ve öldürebileceği birisidir*" (Freud, 2011, s. 68). Yaratık, dış görünüşü nedeniyle insan olarak tanınmaz ve bu nedenle uygarlığın koruyucu şemsiyesinin dışında bırakılır. Onun farklılığı, Freud'un küçük farklılıkların narsizmi olarak adlandırdığı, komşu toplulukların birbirlerine karşı duyduğu anlamsız düşmanlığı tetikleyen mekanizmayı harekete geçirir. Yaratık, bu ilkel toplumsal tepkinin mutlak kurbanıdır; onun farklılığı, uygarlığın kendi içindeki saldırganlığı yansıtacağı bir günah keçisi olarak kullanılmasına neden olur.

3.4. Yaratıcı-Yaratılan Çatışması: Sembolik Baba Katili ve Thanatos'un Zaferi

Victor Frankenstein ile Yaratık arasındaki ilişki, psikanalitik açıdan trajik bir Oidipal çatışma olarak okunabilir. Victor, Yaratık'a yaşam verdiği anda onu reddederek, baba figürünün en temel işlevlerinden biri olan koruma, tanıma ve sembolik yasayı aktarma görevini yerine getirmeyi baştan reddetmektedir. Bu ilk ve kurucu reddediş, Yaratık'ın sevgi, aidiyet ve kabul görme arzusunu derin bir nefrete dönüştüren temel kırılma noktasıdır.

Oidipal dinamik doğrultusunda Yaratık, öfkesini doğrudan baba figürüne yöneltmek yerine, baba için anlam ve değer taşıyan nesnelere yöneltir. Victor'un kardeşi William'ın, en yakın dostu Clerval'ın ve eşi Elizabeth'in öldürülmesi, yalnızca bireysel intikam eylemleri değil; babanın mutluluğunu, sürekliliğini ve soyunu devam ettirme olanağını ortadan kaldırmaya yönelik simgesel bir "baba katli" olarak değerlendirilmelidir. Bu eylemler, baba otoritesini dolaylı yoldan yıkmayı amaçlayan Oidipal bir isyan biçimi olarak anlam kazanır.

Anlatının sonunda iki karakterin birbirini Kuzey Kutbu'nun ıssızlığına kadar amansızca takip etmesi ise, Freud'un içgüdü kuramı çerçevesinde, yaşamı birleştirmeye ve sürdürmeye yönelik Eros'un, yıkıma ve çözülmeye yönelen Ölüm Dürtüsü (Thanatos) karşısında kesin

yenilgiye uğramasının simgesel bir ifadesidir. Bu karşılıklı yok etme süreci, yalnızca fiziksel bir takip değil; her iki öznenin de taşıyamaz hale geldikleri suçluluk duygusundan kaçmak ve kendilerini cezalandırmak amacıyla yöneldikleri, Freud'un tanımladığı ilk "inorganik duruma" geri dönüş arzusunun dışavurumudur. Böylece anlatı, baba ile oğul arasındaki çözümlenmemiş çatışmanın, nihai olarak her iki taraf için de yıkımla sonuçlandığı bir psikanalitik trajediye dönüşür. Bu psikanalitik uygulama, Frankenstein'ı sadece bir canavar hikayesi değil, aynı zamanda yaratıcının kendi içsel canavarıyla olan mücadelesinin ve bu mücadeleden kaçmanın getirdiği kaçınılmaz yıkımın derinlikli bir incelemesi olduğunu göstermektedir.

3.5. Uygarlığın Bedeli Olarak Suçluluk

Anlatının ana teması, en nihayetinde Freud'un uygarlığın gelişiminin bedelinin suçluluk duygusunun artması nedeniyle mutluluğun azalması olduğu şeklindeki karamsar tespitiyle örtüşmektedir (2011, s. 91). Hem Victor'un hem de Yaratık'ın yaşadığı bitmek bilmeyen ıstırap, dışa vuramadıkları ya da dışa vurduklarında daha da şiddetlenen saldırganlık içgüdülerinin, acımasız bir süpereo tarafından benliğe geri yönlendirilmesinin bir sonucudur. Victor'un saldırganlığı, tanrısal bir yaratım eylemiyle yüceltilmiş, ancak sonuçları bir felaket olmuştur; Yaratık'ın saldırganlığı ise reddedilmişliğe bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Her iki durumda da bu saldırganlık eylemleri, onların içsel mahkemeleri tarafından en ağır şekilde cezalandırılır. Freud bu mekanizmayı şöyle açıklamaktadır. *"Saldırganlık içe atılır, yani bireyin kendi benine yöneltilir. Burada duran ve vicdan biçimini alarak, benin aslında başkalarında... tatmin etmekten hoşlanacağı aynı katı saldırganlık eğilimini bene karşı gösteren bir ben bölümü tarafından devralınır"* (2011, s. 80-81). Bu kaçınılmaz suçluluk duygusu, uygarlığa dahil olma (Yaratık'ın durumunda) veya kendi uygarlığını kurma (Victor'un durumunda) çabasının ödenmesi gereken trajik bedelidir. Anlatının sonunda her ikisinin de kendini yok etmeye doğru sürüklenmesi, bu içselleştirilmiş saldırganlığın ve dayanılmaz suçluluk duygusunun nihai zaferi olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Bu çalışma, Frankenstein uyarlamasını Sigmund Freud'un psikanalitik kuramı çerçevesinde ele alarak, anlatının yalnızca bilimsel ilerlemenin sınırlarını sorgulayan bir gotik korku anlatısı olmadığını; modern öznenin içsel bölünmesini, bastırma süreçlerini ve suçluluk temelli çatışmalarını görünür kılan psikanalitik bir trajedi olarak yapılandığını ortaya koymaktadır. Bulgular, Victor Frankenstein ile isimsiz Yaratık arasındaki ilişkinin iki ayrı karakter arasındaki bir karşıtlıktan ziyade, tek bir ruhsal bütünlüğün parçalanmış ve birbiriyle çatışan yönleri olarak okunabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda film; yaratma eylemini, yalnızca bilimsel bir başarı ya da etik ihlal olarak değil; Oidipal bir suç, bastırılmış arzuların dışavurumu ve süperegounun acımasız suçluluk üretimiyle sonuçlanan bir psikodinamik süreç olarak temsil etmektedir.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, Victor Frankenstein'in yaratma arzusunun Freud'un id-ego-süpereo çatışması bağlamında değerlendirildiğinde, haz ilkesinin tiranlığı altında gerçekleşen narisistik bir eylem olarak anlam kazandığını ortaya koymaktadır. Victor'un yarattığı varlığı terke etmesi, yalnızca anlatısal bir korku unsuru değil; bastırma mekanizmasının ve babasal sorumluluğun reddinin sinemasal bir ifadesi olarak işlev görmektedir. Bu ter edişin yarattığı suçluluk, anlatı boyunca Victor'un kaçıışı, kendini cezalandırması ve nihai öz yıkımıyla sonuçlanan bir içsel mahkeme

sürecine dönüşmektedir. Böyle çalışma, birinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaratma eyleminin psikanalitik anlamda suçluluk üreten bir yapı olarak kurulduğunu göstermektedir.

Yaratık figürü ise film anlatısında, “bastırılmış olanın geri dönüşü” ve tekinsizlik kavramları bağlamında Victor’un bilinçdışına ittiği ilkel, saldırgan ve reddedilmiş dürtülerin somutlaşmış temsili olarak okunmaktadır. Başlangıçta sevgi, tanınma ve kabul görme arzusuyla hareket eden Yaratık’ın, toplumsal ve simgesel düzeyde maruz kaldığı sistematik reddediliş sonucunda yıkıcı bir öfkeye sürüklenmesi, Freud’un Eros ve Thanatos karşıtlığını anlatının merkezine koymaktadır. Bu bağlamda Yaratık’ın şiddet eylemleri, doğuştan gelen bir kötülüğün değil; engellenmiş Eros’un saldırganlığa dönüşmesinin trajik bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Bu bulgular, ikinci ve üçüncü araştırma sorularına yanıt sunarak, filmin dürtüsel çatışmayı sinemasal düzlemde görünür kıldığını ortaya koymaktadır.

Yaratıcı-yaratılan ilişkisi, çalışma boyunca Freud’un uygarlık, feragat ve suçluluk tartışmalarıyla kesişen bir Oidipal çatışma olarak ele alınmıştır. Victor’un babasal işlevi reddetmesi, Yaratık’ın öfkesini doğrudan babaya değil, onun simgesel varlığını sürdüren ilişkilere yöneltmesine enden olmuş; bu durum anlatıyı dolaylı bir “baba katli” eksenin de yapılandırmıştır. Anlatının Kuzen Kutbu’nda sonlanan karşılaşması ise, Eros’un yenilgisi ve Thanatos’un mutlak hâkimiyeti üzerinden, suçluluk ve öz yıkımın kaçınılmazlığına işaret eden simgesel bir kapanış olarak yorumlanmıştır. Bu çözümleme, dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, filmin uygarlık eleştirisini psikanalitik bir trajedi formunda kurduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Frankenstein anlatısını, bireyin içgüdüsel talepleri ile ahlaki yasa ve uygarlık baskısı arasındaki çözümsüz gerilimin sinemasal bir temsili olarak yeniden konumlandırmaktadır. Hermenötik çözümleme sayesinde film, yalnızca bir olay örgüsü düzeyinde değil; simgesel, kültürel ve psikodinamik anlam katmanları içinde ele alınmış; yaratma, suçluluk ve bastırma temalarının modern öznenin içsel bölünmesini nasıl yapılandığı ortaya konulmuştur. Bu yönüyle çalışma, psikanalitik film eleştirisine katkı sunarken, Frankenstein anlatısının çağdaş sinemada bilinçdışı korkuların ve açmazların güçlü bir temsil alanı olmaya devam ettiğini göstermektedir. Gelecek araştırmalar için farklı Frankenstein uyarlamalarının karşılaştırmalı psikanalitik okumaları ya da yaratıcı-yaratılan temasının çağdaş bilimkurgu sinemasındaki dönüşümleri, bu çalışmanın sunduğu kuramsal çerçeve üzerinden geliştirilebilir.

Extended Abstract

This study offers a psychoanalytic reading of Guillermo del Toro’s *Frankenstein* (2025), examining the film through the theoretical framework developed by Sigmund Freud. While *Frankenstein* has traditionally been interpreted as gothic horror narrative or as a critique of scientific ambition and technological progress, this research argues that del Toro’s adaption constructs the story as a psychoanalytic tragedy that foregrounds the modern subject’s internal fragmentation, repression mechanisms, and guilt-based conflicts. The central premise of the study is that the relationship between Victor Frankenstein and the nameless Creature should not be understood merely as a confrontation between two separate characters, but rather as the dramatization of a divided psychic structure in which conflicting forces of single subject are externalized and set against one another.

The study is grounded in Freud's structural model of the psyche (Id, Ego, and Superego) alongside his drive theory, particularly the opposition between Eros (life drive) and Thanatos (death drive), and his reflections on civilization, renunciation, and guilt as articulated in "Civilization and Its Discontents". These theoretical concepts are employed to analyze how the film represents creation, responsibility, and destruction not simply as narrative events, but as manifestations of unconscious psychic dynamics. Within this framework, Victor's act of creation is interpreted as a narcissistic and Oedipal transgression driven by the tyranny of the pleasure principle, while the Creature emerges as the embodiment of repressed, disavowed, and socially unacceptable drives.

Methodologically, the research adopts a qualitative design based on a hermeneutic approach. Rather than focusing on audience reception or industrial context, the analysis concentrates on the film's narrative structure, visual symbolism, and character dynamics as carriers of unconscious meaning. Hermeneutic interpretation enables the study to move beyond surface-level plot developments and to examine how cinematic language (such as parallel narration, repetition, and spatial metaphors) functions to articulate repression, anxiety, and guilt. The film is treated as a symbolic text in which psychic conflicts are staged through visual and narrative form.

The findings indicate that Victor Frankenstein's desire to animate dead matter operates as a manifestation of Id-driven ambition that seeks immediate gratification and omnipotence while disregarding ethical, social, and paternal responsibility. This creative act is interpreted as an Oedipal crime insofar as Victor attempts to usurp both natural law and paternal authority by positioning himself as the sole origin of life. The immediate rejection of the Creature following its animation marks the Ego's collapse under the weight of this transgression and initiates a process of repression. Victor's subsequent flight from his creation is read as a defensive attempt to evade the unbearable guilt imposed by the Superego.

The Creature, by contrast, is analyzed as the cinematic return of the repressed. Initially driven by Eros (manifested in its desire for recognition, love, and belonging) the Creature's repeated experiences of rejection and exclusion foreclose the possibility of relational attachment. As a result, life-preserving impulses are progressively inhibited, allowing Thanatos to gain dominance. The Creature's violent acts are thus not interpreted as expressions of innate evil, but as the tragic outcome of frustrated desire and denied subjectivity. In this sense, the film aligns aggression with blocked libidinal investment rather than moral deficiency.

The evolving conflict between creator and creation is further examined as a distorted father-son relationship shaped by denial and abandonment. Victor's refusal to assume paternal responsibility deprives the Creature of symbolic recognition and law, intensifying its rage and directing its aggression toward those figures that represent Victor's continuity, happiness, and social integration. These acts are interpreted as symbolic forms of patricide, consistent with Freud's understanding of Oedipal hostility displaced onto substitute objects.

The final pursuit and mutual destruction of Victor and the Creature are read as the culmination of Thanatos, in which both figures seek relief from unbearable guilt through self-annihilation. This resolution underscores Freud's claim that civilization's demand for renunciation inevitably produces guilt, and that unintegrated aggression ultimately turns inward. The film thus concludes not with moral reconciliation, but with a bleak vision of psychic exhaustion and collapse.

In conclusion, this study repositions Frankenstein (2025) as a cinematic representation of modern subjectivity fractured by the unresolved tension between instinctual desire, moral law, and social exclusion. Through an interdisciplinary psychoanalytic reading, the research demonstrates how themes of creation, repression, guilt, and responsibility converge to construct a tragedy of internal division. By foregrounding unconscious conflict rather than technological fear alone, the study contributes to psychoanalytic film criticism and affirms Frankenstein's enduring relevance as a narrative of modern psychological crisis.

Kaynakça | References

- Burger, J. M. (2006). Kişilik. (Çev. İ. Deniz, & E. Sanoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Eco, U. (2012). Yorum ve aşırı yorum. (Çev. K. Atakay). İstanbul: Can Yayınları.
- Freud, S. (1977). Endişe. (Çev. L. Özcengiz). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Freud, S. (1993). Yaşamım ve psikanaliz. (Çev. K. Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- Freud, S. (1994) Kendi kendine psikanaliz. (Çev. T. Büyükören), İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.
- Freud, S. (1999). Dinin kökenleri: totem ve tabu, musa ve tektanrıcılık ve diğer çalışmalar. (Çev. S. Budak). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Freud, S. (2011). Uygarlığın huzursuzluğu. (Çev. H. Barışcan). İstanbul: Metis Yayınları.
- Frued, S. (2016). Bilinçsiz olan. (Çev. Ç. Tanyeri). İstanbul. Telos Yayınevi.
- Freud, S. (2019) Psikanaliz üzerine. (Çev. K. Şipal). İstanbul: Cem Yayınları.
- Geçtan, Engin (2000). Psikanaliz ve sonrası. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Gündoğan, R. (2025), Silo dizi evreninde Schopenhauerci var oluş ve hipergerçeklik, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Horney, K. (1994). Psikanalizde yeni yollar. (Çev. S. Budak). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Laplanche, J. & Pontalis, J. B. (1973). The language of psychoanalysis. London: The Hogarth Press and Institute Of Psycho.
- Tögel, Christfred. (2013). Şipşak Freud. (Çev. G. Gürtuncu). İstanbul: Doğan Kitap.